

Advies

(A)2424

30 juni 2022

Advies over de maatregelen om het concurrentievermogen van de ondernemingen en de koopkracht van de huishoudelijke afnemers veilig te stellen

Artikelen 22bis, § 3 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en artikel 15/25, § 3 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

Niet-vertrouwelijk

Advies (A) goedgekeurd door het directiecomité van de CREG op 30 juni 2022 met verwerking van het erratum

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
1. WETTELIJKE BASIS.....	3
2. ANTECEDENTEN.....	4
3. TE BEHALEN DOELSTELLINGEN.....	4
3.1. De concurrentiekracht van de ondernemingen vrijwaren.....	4
3.1.1. Bestudeerde verbruiksprofielen.....	5
3.1.2. Bestudeerde geografische perimeter.....	6
3.2. De koopkracht van de huishoudens vrijwaren.....	7
4. VASTSTELLINGEN VOOR JANUARI 2022.....	8
4.1. Koopkracht van de huishoudens.....	8
4.2. Concurrentievermogen van de ondernemingen.....	9
4.2.1. Concurrentievermogen van de aardgasfactuur.....	9
4.2.2. Concurrentievermogen van de elektriciteitsfactuur.....	9
4.2.3. Concurrentievermogen van de totale factuur voor aardgas en elektriciteit.....	10
5. COMPONENTEN DIE ONDER DE FEDERALE BEVOEGDHEID VALLEN.....	10
5.1. Elektriciteitsfactuur.....	10
5.1.1. Energiecomponent.....	10
5.1.2. Transmissienettarieven.....	10
5.1.3. Accijnzen.....	11
5.1.4. Btw.....	11
5.2. Aardgasfactuur.....	12
5.2.1. Energiecomponent.....	12
5.2.2. Vervoersnettarieven.....	12
5.2.3. Accijnzen.....	12
5.2.4. Btw.....	13
5.3. Federaal sociaal tarief.....	13
6. MAATREGELEN AANBEVOLEN DOOR DE CREG.....	14
6.1. Verbruikers die aandacht moeten krijgen.....	14
6.2. Energiecomponent.....	14
6.2.1. Contracten tegen vaste prijs.....	14
6.2.2. Contracten tegen variabele prijs (aardgas).....	15
6.3. Transmissienettarieven (elektriciteit).....	16
6.4. Accijnzen en btw.....	18
6.5. Sociaal tarief.....	19
6.6. Andere maatregelen.....	21
6.6.1. Investeren in de energieprestatie van gebouwen.....	21
6.6.2. De stijging van de factuur in de tijd afvlakken.....	22
BIJLAGE.....	23

1. WETTELIJKE BASIS

1. Onder de titel "De energienorm" wordt in artikel 22 *bis* van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet) het volgende bepaald:

"1. Uiterlijk op 15 mei van ieder jaar publiceert de commissie een studie over de verschillende kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur die minstens een vergelijking met de buurlanden bevat. De commissie voert deze opdracht, indien mogelijk, uit in samenwerking met de gewestelijke energieregulatoren.

§ 2. Op advies van de commissie bepaalt de Koning, bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de categorieën van verbruikers, wat betreft type van economische activiteit en de hoeveelheid verbruik, die zullen worden gebruikt voor het opmaken van de in paragraaf 1 bedoelde studie.

§ 3. Onverminderd haar in artikel 12 bedoelde bevoegdheden en uiterlijk op 1 juli van hetzelfde jaar, en na het inwinnen van een advies van de Adviesraad Gas en Elektriciteit en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, geeft de commissie een advies aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers, waarbij die aanbevelingen slaan op de kostencomponenten van de elektriciteitsfactuur die onder de federale energiebevoegdheid vallen."

2. Onder de titel "De energienorm" wordt in artikel 15/25 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen (hierna: de gaswet) het volgende bepaald:

"§ 1. Uiterlijk op 15 mei van ieder jaar publiceert de commissie een studie over de verschillende kostencomponenten van de aardgasfactuur die minstens een vergelijking met de buurlanden bevat. De commissie voert deze opdracht, indien mogelijk, uit in samenwerking met de gewestelijke energieregulatoren.

§ 2. Op advies van de commissie, bepaalt de Koning, bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de categorieën van verbruikers, wat betreft het type van economische activiteit en de hoeveelheid verbruik, die zullen worden gebruikt voor het opmaken van de in paragraaf 1 bedoelde studie.

§ 3. Onverminderd haar in artikel 15/5bis bedoelde bevoegdheden en uiterlijk op 1 juli van hetzelfde jaar, en na het inwinnen van het advies van de Adviesraad Gas en Elektriciteit en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven geeft de commissie een advies aan de minister met aanbevelingen voor maatregelen ter vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers. Die aanbevelingen slaan op de kostencomponenten van de aardgasfactuur die onder de federale energiebevoegdheid vallen."

3. Dit advies wordt dus verleend met toepassing van de artikelen 22*bis*, § 3 van de elektriciteitswet en 15/25, § 3 van de gaswet.

2. ANTECEDENTEN

4. Op 13 mei 2022 hebben de CREG en de gewestelijke energieregulatoren een studie gepubliceerd¹ die gezamenlijk met de consultant PwC werd uitgevoerd. Voor verschillende standaardverbruikers, van de huishoudelijke afnemer tot grote industriële verbruikers, analyseert deze studie de hoogte van de verschillende componenten van de elektriciteits- en aardgasfactuur in België en in de buurlanden. Een samenvatting van de belangrijkste conclusies van deze studie vindt u in het vierde hoofdstuk van dit advies.

5. Op 23 mei 2022 hebben PwC en de CREG de inhoud van voornoemde studie voorgesteld aan de leden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Adviesraad van de CREG. Naar aanleiding van vragen, die in het kader van deze presentatie werden geformuleerd, werd door PwC een nota opgesteld met als titel "*Additional comments regarding the computation of electricity commodity price for industrial clients in France*", die op 3 juni 2022 werd meegedeeld aan de leden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en van de Adviesraad van de CREG.

6. Noch de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, noch de Adviesraad van de CREG bleken in staat om binnen de in de wetgeving vastgestelde termijn een unaniem advies van hun respectieve leden uit te brengen.

3. TE BEHALEN DOELSTELLINGEN

7. De CREG merkt op dat zowel artikel 22bis, § 3 van de elektriciteitswet als artikel 15/25, § 3 van de gaswet bepalen dat de door de CREG aanbevolen maatregelen gericht moeten zijn op de "*vrijwaring van de concurrentiekracht van de ondernemingen en de koopkracht van de residentiële afnemers*".

3.1. DE CONCURRENTIEKRACHT VAN DE ONDERNEMINGEN VRIJWAREN

8. Concurrentievermogen is het vermogen van ondernemingen in een land om marktaandeel te behouden of te winnen in de concurrentie met buitenlandse ondernemingen, bijvoorbeeld dankzij lagere productiekosten.

9. Het vrijwaren van het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen impliceert dus noodzakelijkerwijs dat de elektriciteits- en aardgasfacturen van de Belgische ondernemingen, vertrekkend van een situatie van gelijkwaardig concurrentievermogen en van periode tot periode, ten hoogste even snel moeten stijgen (of ten minste even snel moeten dalen) als de elektriciteits- en aardgasfacturen van de buitenlandse ondernemingen².

10. Daarom moet in het kader van dit advies zowel worden gekeken naar (i) de verbruiksprofielen van de ondernemingen waarvan de aardgas- en elektriciteitsrekeningen moeten worden vergeleken,

¹ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Press/PR220513NL.pdf>

² We moeten er hier dus met nadruk op wijzen dat de sterke stijging van de aardgas- en elektriciteitsprijzen waarmee de Belgische ondernemingen vandaag worden geconfronteerd, geen verslechtering van hun concurrentievermogen impliceert indien de buitenlandse ondernemingen, die in aanmerking worden genomen, een gelijkwaardige stijging van de aardgas- en elektriciteitsprijzen ondergaan. Paradoxaal genoeg leidt, onder overigens gelijkblijvende omstandigheden, de sterke stijging van de aardgas- en elektriciteitsprijzen die de laatste maanden is waargenomen, in dit geval tot een vermindering van de concurrentiële handicap of van het concurrentievoordeel van de Belgische ondernemingen, wanneer dat wordt uitgedrukt in een percentage van de totale aardgas- en elektriciteitsfactuur.

als naar (ii) de relevante geografische perimeter voor de definitie van het begrip "buitenlandse ondernemingen".

3.1.1. Bestudeerde verbruiksprofielen

11. Om het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen zo degelijk mogelijk te kunnen beoordelen, heeft de CREG in 2015 aan consultant PwC de opdracht toevertrouwd om voor de drie Belgische gewesten de belangrijkste industriële sectoren te identificeren die blootgesteld zijn aan de internationale concurrentie en waarvoor de kosten verbonden aan hun aardgas- en elektriciteitsbevoorrading een belangrijk deel van hun productiekosten uitmaken. Op basis hiervan werd PwC verzocht een reeks van zes industriële verbruiksprofielen te selecteren die representatief zijn voor deze industriële sectoren.

12. Tijdens een workshop op 13 november 2015 heeft PwC de resultaten van zijn macro-economische analyses en zijn selectie van industriële verbruiksprofielen op basis daarvan voorgesteld aan vertegenwoordigers van de Nationale Bank van België, de belangrijkste werkgeversorganisaties³ en vakbondsorganisaties⁴. De vertegenwoordigers van de bovenvermelde organisaties hadden de gelegenheid om PwC en de CREG op de hoogte te brengen van hun opmerkingen in dit verband. Op basis van de ontvangen opmerkingen⁵ en een vertrouwelijke analyse door de CREG van de verbruiksprofielen van de industriële verbruikers aangesloten op het transmissienet voor elektriciteit, werden zes industriële verbruiksprofielen geselecteerd: vier voor elektriciteit en twee voor aardgas. De belangrijkste kenmerken van deze zes verbruiksprofielen worden in de onderstaande tabel weergegeven. Op basis daarvan heeft PwC voor rekening van de CREG de prijsvergelijkingen uitgevoerd met een analyse van de situatie in januari 2016⁶, januari 2017⁷, januari 2018⁸ en januari 2019⁹.

Tabel 1: Verbruiksprofielen die PwC in 2015 in overleg met de stakeholders heeft geselecteerd en waarmee rekening is gehouden in de vergelijkingen die de CREG heeft laten maken voor de analyse van de situatie in januari 2016, januari 2017, januari 2018 en januari 2019

Profile	Annual consumption (GWh)	Maximum capacity (MW)	Connection level	Grid
E1	10	2,0	26-36 kV	DSO (Trans HS)
E2	25	5,0	30/36/70 kV	LTSO
E3	100	13,0	>150kV	TSO
E4	500	62,5	>150kV	TSO
G1	100	15		DSO (T6)
G2	2500	300		TSO

Bron : PwC

13. Gelet op de consensus die in 2015 werd bereikt met de sectororganisaties die de belangrijkste Belgische industriële verbruikers vertegenwoordigen en na actualisering van de bovenvermelde

³ FEB/VBO, UWE, VOKA, BECI, FEBELIEC, ESSENSCIA, FEVIA en AGORIA

⁴ ABVV/FGTB, ACV/CSC en ACLVB/CGSLB

⁵ In 2015 hebben de CREG en PwC opmerkingen en suggesties ontvangen van FEB/VBO, l'UWE, VOKA, FEBELIEC, ESSENSCIA, FEVIA en AGORIA.

⁶ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Others/20160629-EnergyPrices-FinalReport.pdf>

⁷ https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/2017-PwC_Report_A_European_comparison_of_electricity_and_gas_for_large_industrial_consumers_0.pdf

⁸ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F20180716EN.pdf>

⁹ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F20190507EN.pdf>

macro-economische analyse, werden deze zes industriële verbruiksprofielen ook als zodanig¹⁰ in aanmerking genomen in de prijsvergelijkingen die PwC in opdracht van FORBEG¹¹ heeft uitgevoerd en waarin de situatie in januari 2020¹², januari 2021¹³ en januari 2022¹⁴ wordt geanalyseerd. Twee kleinere verbruiksprofielen, E0 (2 GWh/jaar) voor elektriciteit en G0 (1,25 GWh/jaar) voor aardgas, werden toegevoegd aan de zes profielen E1, E2, E3, E4, G1 en G2.

14. Aan de hand van deze acht verbruiksprofielen kan PwC het concurrentievoordeel of -nadeel op het vlak van de som van hun aardgas- en elektriciteitsrekeningen berekenen voor elk van de vijf industriële sectoren die op basis van de macro-economische analyse¹⁵ zijn geselecteerd.

3.1.2. Bestudeerde geografische perimeteer

15. Aangezien zowel artikel 22bis, § 1 van de elektriciteitswet als artikel 15/25, § 1 van de gaswet uitdrukkelijk verwijzen naar het begrip "buurlanden", beschouwt de CREG deze "buurlanden" als de geografische referentieperimeteer voor de doeleinden van dit advies.

16. De CREG merkt op dat de opname van Duitsland, Frankrijk en Nederland bij de "buurlanden" steeds het voorwerp is geweest van een akkoord tussen de organisaties die de Belgische elektriciteits- en aardgasverbruikers (ondernemingen en huishoudens) vertegenwoordigen. Over de opname van twee andere landen die geografisch als "buurlanden" kunnen worden beschouwd, zijn in het verleden al meningsverschillen opgedoken.

17. Het eerste land waarover soms verschil van mening bestaat, is het Groothertogdom Luxemburg. Gezien de bescheiden omvang van dit land en de industriële activiteit die er gevestigd is in vergelijking met andere buurlanden zoals Frankrijk of Duitsland, heeft de CREG dit land nooit in aanmerking genomen in haar internationale vergelijkingen.

18. Het tweede land waarover vaak meningsverschillen bestaan, is het Verenigd Koninkrijk. Aangezien het Verenigd Koninkrijk altijd een belangrijke handelspartner van België is geweest, heeft de CREG er in haar internationale vergelijkingen steeds rekening mee gehouden. Zo werden in het rapport "*Towards a Belgian Economic Brexit Strategy : position of the Belgian employers' federations*"¹⁶ van januari 2017 de volgende feiten naar voren gebracht:

- volgens ESSENSCIA (zie p. 56-59 van bovengenoemd rapport) was het Verenigd Koninkrijk de vijfde handelspartner van de Belgische chemische industrie in termen van export (7,4 % van de totale Belgische export van chemische producten, d.w.z. 8,6 miljard euro in 2015), na Duitsland en Frankrijk, maar vóór Nederland. Farmaceutische producten (47 %), polymeren en plastic producten (24 %) en organische basischemicaliën (10 %) waren goed voor het grootste deel van de uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk. Merk op dat België aanzienlijk meer chemische producten naar het Verenigd Koninkrijk heeft uitgevoerd dan het heeft ingevoerd (8,6 miljard euro aan uitvoer in 2015 tegenover 3,9 miljard euro aan invoer in 2015);

¹⁰ Een kleine toename van de gecontracteerde capaciteit voor de profielen E1, G1 en G2 buiten beschouwing gelaten.

¹¹ FORBEG verenigt de CREG en de gewestelijke regulatoren (BRUGEL, CWAPE en VREG).

¹² <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F20200520EN.pdf>

¹³ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F20210517EN.pdf>

¹⁴ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F20220513EN.pdf>

¹⁵ Voedingsmiddelen en dranken (NACE 10-12), cokes en geraffineerde aardolieproducten (NACE 19), chemische producten (NACE 20), farmaceutische producten (NACE 21) en vervaardiging van metalen in primaire vorm (NACE 24).

¹⁶ Rapport van de Belgische Brexit High Level Group - "Towards a Belgian Economic Brexit Strategy", januari 2017 (<https://economie.fgov.be/nl/publicaties/rapport-van-de-belgische>)

- volgens PHARMA.BE (zie p. 98-99 van bovengenoemd rapport) was het Verenigd Koninkrijk de derde handelspartner van de Belgische farmaceutische industrie in termen van export (meer dan 10 % van de totale Belgische export van farmaceutische producten, d.w.z. 4,3 miljard euro in 2015), na Duitsland, maar vóór Frankrijk en Nederland;
- volgens AGORIA (zie p. 94-97 van bovengenoemd rapport) was het Verenigd Koninkrijk de vierde handelspartner wat betreft de uitvoer van de Belgische technologische industrie, op gelijke hoogte met Nederland (9,9 % van de totale Belgische uitvoer van technologische producten, d.w.z. 7,1 miljard euro);
- volgens FEVIA (zie p. 86-90 van bovengenoemd rapport) was het Verenigd Koninkrijk de vierde handelspartner van de Belgische voedingsindustrie in termen van export, na Frankrijk, Nederland en Duitsland (9,2 % van de totale Belgische export van voedingsproducten, d.w.z. 2,2 miljard euro in 2015). België exporteerde veel meer voedingsproducten naar het Verenigd Koninkrijk dan het importeerde.

19. Tot slot merkt de CREG op dat de voorbereidende werkzaamheden¹⁷ betreffende artikel 22bis van de elektriciteitswet en artikel 15/25 van de gaswet recent alle onzekerheid hebben weggenomen door meermaals expliciet te verwijzen naar Duitsland, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Zo vermeldt de memorie van toelichting in het bijzonder dat "*het huidige wetsontwerp voorziet in een jaarlijkse evaluatie door de regulator van het niveau van de verschillende kostenelementen van de elektriciteits- en aardgasfactuur, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met die van Duitsland, Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk*" (de CREG onderlijnt). In de toelichtingen bij de artikelen 5, 7 en 13 van het wetsontwerp wordt ook uitdrukkelijk verwezen naar het Verenigd Koninkrijk (maar niet naar het Groothertogdom Luxemburg).

20. Om bovenvermelde redenen zal de CREG de competitiviteit van de elektriciteits- en aardgasfactuur van de Belgische ondernemingen analyseren ten opzichte van de buurlanden, met name Duitsland, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

3.2. DE KOOPKRACHT VAN DE HUISHOUDENS VRIJWAREN

21. Terwijl het vrijwaren van het concurrentievermogen van de ondernemingen noodzakelijkerwijze impliceert dat de evolutie van de elektriciteits- en aardgasfacturen in België wordt vergeleken met die in de buurlanden, ligt deze noodzaak minder voor de hand wanneer het gaat om het vrijwaren van de koopkracht van de huishoudens. De Belgische huishoudens concurreren niet met de huishoudens in de buurlanden en hun koopkracht evolueert naargelang de verhouding tussen enerzijds het bedrag van hun elektriciteits- en aardgasfactuur en anderzijds het bedrag van hun beschikbare inkomen. Hoewel het denkkader dus gevoelig verschilt, meent de CREG dat een vergelijking met de buurlanden een interessant licht kan werpen op het in België waargenomen prijsniveau, op het niveau van de sociale steun voor energie in België en op het energie-inspanningspercentage¹⁸.

¹⁷ Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 55 2465/001 "wetsvoorstel houdende diverse bepalingen op het vlak van energie", 3 februari 2022

¹⁸ Het energie-inspanningspercentage ("taux d'effort énergétique" of TEE) is een indicator van energiearmoede die in Frankrijk wordt gedefinieerd op basis van de energie-uitgaven in verhouding tot het beschikbare inkomen, exclusief huisvestingskosten, die ook wordt gebruikt in de studie die de CREG en de gewestelijke regulatoren samen met de consultant PWC hebben uitgevoerd en die in dit advies wordt vermeld.

4. VASTSTELLINGEN VOOR JANUARI 2022

22. Dit hoofdstuk bevat een kort overzicht over de conclusies van de studie die op 13 mei 2022 is gepubliceerd door de CREG en de gewestelijke energieregulators en die gezamenlijk met de consultant PwC werd uitgevoerd. Voor meer details verwijst de CREG naar de inhoud van deze studie.

4.1. KOOPKRACHT VAN DE HUISHOUDENS

23. De elektriciteitsfactuur van een gemiddeld Belgisch huishouden is in januari 2022¹⁹ verdubbeld ten opzichte van januari 2021. Dit is te wijten aan het feit dat de energiecomponent verviervoudigd is ten gevolge van de aanzienlijke prijsstijgingen op de groothandelsmarkten voor elektriciteit. De gewestelijke netkosten, de toeslagen en heffingen zijn relatief stabiel gebleven (in Brussel en Wallonië) of zelfs gedaald (in Vlaanderen). Ook in de meeste buurlanden zijn de elektriciteitsrekeningen van de huishoudens aanzienlijk gestegen. De relatieve stijging is er echter minder uitgesproken dan in België, behalve dan in het Verenigd Koninkrijk. In Duitsland is dit te danken aan een verlaging van de elektriciteitstoelagen met ongeveer 25 %. In Nederland wordt de stijging van de energiecomponent gedeeltelijk gecompenseerd door een belastingverlaging. Momenteel betalen Franse huishoudens verreweg het minst voor hun elektriciteit: door overheidsingrijpen wordt de stijging van de groothandelsprijzen nauwelijks doorberekend aan de huishoudens. Zoals de vorige jaren is de elektriciteitsfactuur van de Belgische huishoudens relatief hoog in vergelijking met de ons omringende landen. De kloof met het duurste land (Duitsland) is trouwens ook kleiner geworden.

24. De aardgasfactuur van de Belgische huishoudens is tussen januari 2021 en januari 2022²⁰ meer dan verdrievoudigd. Dit is te wijten aan het feit dat de energiecomponent vervijfvoudigd is. De stijging van deze component weegt zwaarder door dan voor elektriciteit omdat de netkosten, heffingen en toeslagen voor aardgas veel lager zijn. In Nederland en Duitsland merken we een vergelijkbare stijging van de factuur voor de huishoudens. In het Verenigd Koninkrijk en in Frankrijk is de stijging veel kleiner omdat de prijsregulering in deze landen ervoor zorgt dat de hogere groothandelsprijzen slechts gedeeltelijk of pas in een later stadium aan de huishoudens worden doorberekend. Hoewel de netkosten en de "andere" kosten in België lager zijn dan in de buurlanden en België vorig jaar nog het op één na goedkoopste land was, is België nu het op één na duurste land voor aardgas. Alleen Nederland is nog duurder door de hoge belastingen.

25. In vergelijking met de huishoudens in de buurlanden besteden Belgische huishoudens, die niet van het sociaal tarief genieten, doorgaans een groter deel van hun besteedbare inkomen aan hun energiefactuur²¹. Zo geven alleen de Duitsers een groter deel van hun besteedbare inkomen uit aan hun elektriciteitsfactuur en geven alleen de Nederlanders een groter deel van hun besteedbare inkomen uit aan hun aardgasfactuur. Enkel de Nederlanders besteden een groter deel van hun besteedbare inkomen aan de som van hun elektriciteits- en hun aardgasfactuur.

26. De Belgische beschermde huishoudens besteden dan weer een kleiner deel van hun inkomen aan de energiefactuur in vergelijking met de buurlanden. Dit geldt zowel voor elektriciteit als voor aardgas en is met name te verklaren door de aanzienlijke prijsverlagingen die de Belgische beschermde klanten genieten dankzij de sociale tarieven. Terwijl het aandeel van de energiekosten in het besteedbare inkomen van het gemiddelde Belgische huishouden aanzienlijk is gestegen in vergelijking

¹⁹ In januari 2022 bedroeg de btw op elektriciteit in België nog 21 %.

²⁰ In januari 2022 bedroeg de btw op aardgas in België nog 21 %.

²¹ Voor deze berekening moet worden opgemerkt dat rekening is gehouden met een verlaagd btw-tarief van 6 % en dat de kosten van huisvesting niet zijn meegerekend in het besteedbare inkomen.

met het voorgaande jaar, is deze stijging veel minder uitgesproken in het geval van de beschermde huishoudens. De stijging van de energieprijzen wordt duidelijk afgezwakt door de sociale tarieven.

27. Hieruit blijkt dat de sociale tarieven in België een doeltreffende bescherming vormen tegen energiearmoede voor kwetsbare afnemers, aangezien de begunstigden in vergelijking met de buurlanden het laagste energie-inspanningspercentage hebben²². Anderzijds zijn Belgische huishoudens die niet tot de categorieën van begunstigden van de sociale tarieven behoren, in hoge mate blootgesteld aan de prijschommelingen op de energiemarkten.

4.2. CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE ONDERNEMINGEN

4.2.1. Concurrentievermogen van de aardgasfactuur

28. Net als de vorige jaren blijft België een van de goedkoopste landen voor zowel de kleine als de grote ondernemingen. Voor kmo's zijn Brussel en Vlaanderen zelfs goedkoper dan alle andere regio's. In alle landen is er een vergelijkbare stijging (met een factor van ongeveer vijf) van de energiecomponent. Met name voor industriële afnemers zijn de netkosten en "andere" kosten bijna verwaarloosbaar geworden in vergelijking met de zuivere aardgasprijs. Dit leidt tot kleine relatieve verschillen tussen de landen.

4.2.2. Concurrentievermogen van de elektriciteitsfactuur

29. De resultaten voor de kmo's, die zijn aangesloten op het laagspanningsnet, zijn relatief vergelijkbaar met die voor de huishoudens, d.w.z. een aanzienlijke stijging van de factuur in België en in de buurlanden, met uitzondering van Frankrijk. België blijft een van de duurste landen. In vergelijking met de huishoudens is Nederland voor kmo's nu duurder dan België, omdat het Nederlandse belastingvoordeel alleen voor huishoudens geldt. In tegenstelling tot vorig jaar is Duitsland iets goedkoper.

30. Net als voor huishoudens en kleine ondernemingen is de rekening voor ondernemingen, die zijn aangesloten op het middenspanningsnet, aanzienlijk gestegen ten opzichte van vorig jaar. De energiecomponent, die voor deze profielen voortaan rechtstreeks wordt afgeleid van de groothandelsmarktprijzen, is in alle landen zowat verdubbeld. De variatie in deze component tussen de landen is eveneens beperkt, met prijzen die iets boven het gemiddelde liggen in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Net als in 2021 is België het goedkoopste land voor de ondernemingen die op het middenspanningsnet zijn aangesloten. Vlaanderen en Brussel zijn de goedkoopste regio's dankzij de relatief lage netwerkkosten en "andere" kosten, die stabiel zijn gebleven in vergelijking met 2021. Ook in Wallonië betalen de ondernemingen over het algemeen minder dan in de ons omringende landen.

31. De energiecomponent van de ondernemingen die op het hoogspanningsnet zijn aangesloten, is in alle landen ten opzichte van 2021 min of meer verdubbeld. De prijs van de energiecomponent is ongeveer gelijk in België, Nederland en Duitsland, en ligt boven het gemiddelde in het Verenigd Koninkrijk. In Frankrijk betalen de ondernemingen die op hoogspanning zijn aangesloten, lagere elektriciteitsprijzen dan in de buurlanden, omdat zij van de ARENH-regeling²³ kunnen profiteren. Door de stijging van het aandeel van de energiekosten in de totale elektriciteitsfactuur van de

²² Het energie-inspanningspercentage ("taux d'effort énergétique" of TEE) is een indicator van energiearmoede die in Frankrijk wordt gedefinieerd op basis van de energie-uitgaven in verhouding tot het beschikbare inkomen, exclusief huisvestingskosten, die ook wordt gebruikt in de studie die de CREG en de gewestelijke regulatoren samen met de consultant PWC hebben uitgevoerd en die in dit advies wordt vermeld.

²³ ARENH = "Accès Régulé à l'Électricité Nucléaire Historique" (gereguleerde toegang tot historische nucleaire elektriciteit)

ondernemingen liggen de facturen in België, Nederland en Duitsland relatief dicht bij elkaar dan vorig jaar het geval was. Bij de grootverbruikers is het van belang een onderscheid te maken tussen elektro-intensieve en niet-elektro-intensieve ondernemingen. In het algemeen zijn de "overige" kosten van elektro-intensieve ondernemingen relatief laag, aangezien alle landen, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk, kortingen toestaan op toeslagen, heffingen en/of openbare dienstverplichtingen. Elektro-intensieve ondernemingen in Brussel en Wallonië, die sinds dit jaar vrijstelling kunnen krijgen van de nieuwe bijzondere federale accijns, hebben over het algemeen minder concurrentiekracht dan hun tegenhangers in Nederland, Frankrijk en Duitsland, omdat deze landen grotere verlagingen toestaan. In vergelijking met vorig jaar is het concurrentievermogen van de ondernemingen in Brussel en Wallonië echter verbeterd. In Vlaanderen liggen de elektro-intensieve ondernemingen meer in de lijn van de buurlanden, omdat zij naast de eventuele vrijstelling van de bijzondere federale accijns ook van de gewestelijke "supercap" kunnen genieten. Voor niet-elektro-intensieve ondernemingen liggen de prijzen in Frankrijk en vooral in Duitsland veel hoger dan voor elektro-intensieve ondernemingen. De elektriciteitsprijzen voor deze ondernemingen zijn relatief laag in België, alleen in Nederland zijn de prijzen lager.

4.2.3. Concurrentievermogen van de totale factuur voor aardgas en elektriciteit

32. In vergelijking met de gemiddelde totale aardgas- en elektriciteitsfactuur van hun concurrenten in de vier buurlanden zullen zowel de Belgische elektro-intensieve als de niet-elektro-intensieve bedrijven die op het hoogspanningsnet zijn aangesloten, in januari 2022 een concurrentievoordeel hebben. Dit voordeel is groter in Vlaanderen dan in Brussel en Wallonië, maar in de laatste twee gewesten is een verbetering merkbaar ten opzichte van het voorgaande jaar, toen elektro-intensieve ondernemingen nog te kampen hadden met een concurrentienadeel.

5. COMPONENTEN DIE ONDER DE FEDERALE BEVOEGDHEID VALLEN

33. Zowel artikel 22bis, §3 van de elektriciteitswet als artikel 15/25, § 3 van de gaswet bepalen dat de aanbevelingen van de CREG betrekking moeten hebben op de componenten van de elektriciteits- en aardgasfactuur die onder de federale energiebevoegdheid vallen. Het doel van dit onderdeel is beknopt te herinneren aan de componenten van de elektriciteits- en aardgasfactuur die onder de federale bevoegdheid vallen.

5.1. ELEKTRICITEITSFACTUUR

5.1.1. Energiecomponent

34. Aangezien er in België geen prijsregulering is, evolueert de energiecomponent naargelang van de evolutie van de prijzen op de groothandelsmarkten.

5.1.2. Transmissienettarieven

35. De door de CREG goedgekeurde tarieven van Elia Transmission Belgium zijn van toepassing van 1 januari 2020 tot 31 december 2023. Deze tarieven zijn stabiel tussen 2022 en 2023.

36. In het geval van elektriciteit en gezien het principe van tariefcascade moet worden benadrukt dat een eventuele gunstige tariefregeling waartoe op federaal niveau wordt besloten, alleen zou gelden voor de verbruikers die zijn aangesloten op het transmissienet en op de netten met een transmissiefunctie. Aangezien de gewesten bevoegd zijn voor de distributietarieven, kunnen enkel zij de tarieven voor de verbruikers, die zijn aangesloten op het distributienet, vastleggen.

5.1.3. Accijnzen

37. Sinds 1 januari 2022 gebeurt de financiering van bepaalde openbare dienstverplichtingen niet langer via een toeslag in de tarieven, maar via de federale staatsbegroting. Als gevolg van deze hervorming zal Elia vanaf 1 januari 2022 geen toeslagen meer toepassen in de tarieven voor de aankoop van groenestroomcertificaten, de aansluiting van *offshore* windmolenparken, de aanleg van de strategische reserve, de financiering van het capaciteitsvergoedingsmechanisme en de federale bijdrage, in overeenstemming met de artikelen 7, § 1 en 2, *7octies*, *7undecies* en *21bis-ter* van de elektriciteitswet.

38. De staatsbegroting wordt thans gespijsd door het bijzondere accijnsrecht op de elektriciteit, waarvan het bedrag in de onderstaande tabel is vermeld. De beschermde klanten genieten een vrijstelling van het bijzondere accijnsrecht op de elektriciteit²⁴. Evenzo is elektriciteit, die wordt verbruikt bij bepaalde industriële processen (chemische reductie, elektrolyse, metallurgische procedés, mineralogische procedés, enz.), vrijgesteld van het bijzondere accijnsrecht op elektriciteit²⁵.

Tabel 2: Bijzonder accijnsrecht op elektriciteit

Bijzondere accijnzen elektriciteit (in EUR/MWh)	Professioneel verbruik	Niet-professioneel verbruik
0 - 20 MWh/jaar	14,21	13,60
20 - 50 MWh/jaar	12,09	11,58
50 - 1.000 MWh/jaar	11,39	10,90
1.000 - 25.000 MWh/jaar	10,69	10,23
25.000 - 100.000 MWh/jaar	2,73	2,40
> 100.000 MWh/jaar	0,50	1,00

39. Voor verbruikers die zijn aangesloten op een spanningsniveau van 1 kV of minder is ook een energiebijdrage van € 1,9261/MWh verschuldigd. De beschermde klanten genieten een vrijstelling van de energiebijdrage²⁶.

5.1.4. Btw

40. In februari 2022 heeft de federale regering verschillende maatregelen genomen om de koopkracht van de huishoudens te vrijwaren tegenover de ongeziene stijging van de energieprijzen op de groothandelsmarkten, die een weerslag had op de energieprijzen op de residentiële markt. Deze maatregelen omvatten onder meer een tijdelijke verlaging van het btw-tarief op elektriciteit voor huishoudelijke afnemers van 21 % tot 6 % tussen 1 maart 2022 en 30 juni 2022²⁷.

²⁴ In overeenstemming met de [Programmawet van 27 december 2004](#), artikel 429

²⁵ Idem.

²⁶ Idem.

²⁷ In overeenstemming met [het koninklijk besluit van 21 februari 2022 tot wijziging van de koninklijke besluiten nr. 4 en 20 met betrekking tot de belasting over de toegevoegde waarde wat de verlaging van het tarief van de belasting over de toegevoegde waarde betreft voor de levering van elektriciteit in het kader van residentiële contracten](#)

41. Gelet op de aanhoudend hoge energieprijzen heeft de federale regering in maart 2022 beslist deze tijdelijke btw-verlaging op elektriciteit te verlengen tot 30 september 2022²⁸. In juni 2022 werd deze maatregel opnieuw verlengd tot 31 december 2022.

5.2. AARDGASFACTUUR

5.2.1. Energiecomponent

42. Aangezien er in België geen prijsregulering is, evolueert de energiecomponent naargelang van de evolutie van de prijzen op de groothandelsmarkten.

5.2.2. Vervoersnettariëven

43. De door de CREG goedgekeurde tarieven van Fluxys Belgium zijn van toepassing van 1 januari 2020 tot 31 december 2023. De transportnettariëven, die door alle leveranciers worden gehanteerd voor de afnemers die op het distributienet zijn aangesloten, bedragen € 1,47/MWh tot 1 juli 2022 en € 1,33/MWh vanaf 1 juli 2022.

5.2.3. Accijnzen

44. Met ingang van 1 januari 2022 wordt de financiering van de fondsen, die voorheen door de federale aardgasbijdrage werd gefinancierd, nu door de federale staatsbegroting gefinancierd.

45. De staatsbegroting wordt nu gespijsd door het volgende bijzondere accijnsrecht op aardgas. De beschermde klanten genieten een vrijstelling van het bijzondere accijnsrecht op aardgas²⁹. Evenzo is aardgas, dat wordt verbruikt bij bepaalde industriële processen (chemische reductie, elektrolyse, metallurgische procedés, mineralogische procedés, enz.), vrijgesteld van het bijzondere accijnsrecht op aardgas³⁰.

Tabel 3: Bijzonder accijnsrecht op aardgas

Bijzondere accijnzen aardgas (in EUR/MWh)	Professioneel verbruik	Niet- professioneel verbruik
0 - 20.000 MWh/jaar	0,66	0,54
20.000 - 50.000 MWh/jaar	0,56	0,46
50.000 - 250.000 MWh/jaar	0,54	0,44
250.000 - 1.000.000 MWh/jaar	0,42	0,34
1.000.000 - 2.500.000 MWh/jaar	0,22	0,18
> 2.500.000 MWh/jaar	0,15	0,15

²⁸ In overeenstemming met [het koninklijk besluit van 23 maart 2022 tot wijziging van de koninklijke besluiten nr. 4 en 20 met betrekking tot de belasting over de toegevoegde waarde wat de verlaging van het tarief van de belasting over de toegevoegde waarde betreft voor de levering van elektriciteit, van aardgas en van warmte via warmtenetten in het kader van residentiële contracten](#)

²⁹ In overeenstemming met de [Programmawet van 27 december 2004](#), artikel 429

³⁰ Idem.

46. Er is ook een energiebijdrage van € 0,9978/MWh verschuldigd. De beschermde klanten genieten een vrijstelling van de energiebijdrage³¹. Er is een vrijstelling voor de ondernemingen die aardgas als grondstof gebruiken en een verlaagd tarief van € 0,54/MWh geldt voor de ondernemingen die een brancheovereenkomst hebben ondertekend.

5.2.4. Btw

47. In maart 2022 heeft de federale regering, in het kader van een tweede pakket maatregelen om de koopkracht van de huishoudens veilig te stellen in het licht van de ongeziene stijgingen van de energieprijzen, besloten om het btw-tarief voor aardgas voor residentiële afnemers tussen 1 april 2022 en 30 september 2022 tijdelijk te verlagen van 21 % tot 6 %. In juni 2022 werd deze maatregel verlengd tot 31 december 2022.

5.3. FEDERAAL SOCIAAL TARIEF

48. Het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas is een gunstiger tarief voor bepaalde categorieën personen of huishoudens. Het is hetzelfde voor alle energieleveranciers en voor het hele land³². Dit tarief, dat elk kwartaal door de CREG wordt berekend op basis van de goedkoopste commerciële tarieven die door de energieleveranciers worden aangeboden, stelt de begunstigden, de "beschermde huishoudelijke afnemers" zoals gedefinieerd in de Elektriciteits- en de gaswet, in staat om een voordelige prijs te betalen voor hun elektriciteits- en aardgasfactuur.

49. Sinds 1 juni 2020 is de opwaartse trend van het sociaal tarief aan een maximum gebonden. Het sociaal tarief voor elektriciteit mag immers niet met meer dan 10 % stijgen ten opzichte van het vorige kwartaal en niet met meer dan 20 % ten opzichte van het gemiddelde van de vorige vier kwartalen. Op analoge wijze mag het sociaal tarief voor aardgas niet met meer dan 15 % stijgen ten opzichte van het vorige kwartaal en niet met meer dan 25 % ten opzichte van het gemiddelde van de vorige vier kwartalen. Deze grenswaarden beschermen de begunstigden tegen scherpe prijsstijgingen op de energiemarkten en worden toegepast sinds het vierde kwartaal van 2020 voor aardgas en sinds het eerste kwartaal van 2021 voor elektriciteit³³.

50. Zoals hierboven vermeld, is het systeem van het sociaal tarief in België een doeltreffende bescherming tegen energiearmoede voor kwetsbare verbruikers, aangezien het de begunstigde huishoudens in staat stelt het laagste energie-inspanningspercentage te leveren in vergelijking met de buurlanden, terwijl de niet-beschermde Belgische huishoudens een van de hoogste energie-inspanningspercentages leveren in vergelijking met de buurlanden.

51. Sinds 1 februari 2021 zijn de structurele categorieën van begunstigden van het sociaal tarief³⁴ aangevuld met een tijdelijke categorie, namelijk de rechthebbenden van de verhoogde tussenkomst van het ziekenfonds (de zogenaamde "RVT"-klanten), met als doel bescherming te bieden aan de kwetsbare klanten die ten gevolge van de coronacrisis een inkomensdaling of -verlies hebben geleden. Deze tijdelijke uitbreidingsmaatregel zou oorspronkelijk op 31 december 2021 aflopen. Als gevolg van de ongekende stijging van de energieprijzen op de groothandelsmarkten sinds het derde kwartaal van 2021 heeft de federale regering echter meermaals beslist deze maatregel te verlengen. Volgens de laatste beslissingen die ons bekend zijn, zou die nu aflopen op 31 december 2022.

³¹ Idem.

³² Voor meer informatie over het sociaal tarief: <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief>.

³³ Zie voor meer informatie over de berekening van het sociaal tarief de [driemaandelijke nota's die hierover op de website van de CREG gepubliceerd worden](#).

³⁴ Zie voor meer informatie over de categorieën van begunstigden van sociale tarieven de [website van de FOD Economie](#).

6. MAATREGELEN AANBEVOLEN DOOR DE CREG

6.1. VERBRUIKERS DIE AANDACHT MOETEN KRIJGEN

52. Gelet op de vaststellingen die in het vierde hoofdstuk worden gedaan op basis van de studie die de CREG en de gewestelijke regulatoren samen met consultant PwC hebben uitgevoerd, beveelt de CREG aan om maatregelen te treffen ten gunste van de huishoudens die moeilijkheden ondervinden en die momenteel niet van het sociaal tarief kunnen genieten enerzijds en de kmo's die op het laagspanningsnet zijn aangesloten anderzijds.

6.2. ENERGIECOMPONENT

6.2.1. Contracten tegen vaste prijs

53. In de huidige bijzondere context van de aardgas- en elektriciteitsmarkten zijn contracten tegen vaste prijzen voor huishoudens en kmo's³⁵ vrijwel verdwenen uit het aanbod van de leveranciers. Er is echter een grote vraag van deze consumenten naar dergelijke contracten. Voor consumenten die de zichtbaarheid en de zekerheid wensen dat een contract met een vaste prijs voor hun energiefactuur biedt, zou het de voorkeur verdienen een contract met een vaste prijs te kunnen afsluiten tegen een prijsniveau dat de termijnprijzen op de groothandelsmarkt voor aardgas en elektriciteit weerspiegelt. Ook al is de markt van mening dat de huidige uitzonderlijk hoge prijzen pas in het tweede kwartaal van 2023 zullen dalen, meent de markt immers dat de huidige prijsniveaus geleidelijk zouden moeten dalen en tegen 2027 zouden moeten terugkeren naar niveaus die in de buurt liggen van de niveaus van voor de coronacrisis. In de huidige specifieke marktcontext is een termijncontract op vijf jaar bijvoorbeeld dus aanzienlijk goedkoper dan een termijncontract op één jaar.

54. In de huidige context van hoge en sterk schommelende prijzen maakt het ontbreken van verbrekingsvergoedingen het voor een leverancier echter uiterst riskant om een contract tegen een vaste prijs aan te bieden: dit risico neemt toe met de contractduur die aan de verbruiker wordt aangeboden. Het aantal offertes tegen een vaste prijs is de afgelopen maanden dan ook aanzienlijk gedaald en momenteel worden geen langetermijnoffertes (op 3 tot 5 jaar) aangeboden tegen een prijsniveau dat de termijnprijzen op de groothandelsmarkt voor aardgas en elektriciteit weerspiegelt.

55. Om de leveranciers ertoe aan te zetten opnieuw een aantrekkelijke offerte tegen een vaste prijs aan te bieden en zo aan de verbruikers tegemoet te komen die de zekerheid van een offerte tegen een vaste prijs wensen, herhaalt de CREG haar becijferde voorstel om de tijdelijke herinvoering³⁶ van een verbrekingsvergoeding in geval van vroegtijdige verbreking toe te staan voor alle nieuwe contracten tegen een vaste prijs. De verbruiker die kiest voor de zekerheid van een product met een vaste prijs, zou zich er dan toe verbinden het contract tot het einde toe na te leven en zou anders een verbrekingsvergoeding moeten betalen in geval van vroegtijdige beëindiging. Dit vermindert het risico voor de leverancier, voor wie het aantrekkelijker wordt om een vaste offerte op de markt te brengen, eventueel ook tegen aantrekkelijkere prijzen voor de verbruiker. Een belangrijke voorwaarde is de pro-ratafacturering van de vaste vergoeding vanaf de eerste dag, die anders uit het oogpunt van de verbruiker zou kunnen worden geïnterpreteerd als een verborgen of extra verbrekingsvergoeding. Hoewel de markten er momenteel van uitgaan dat de prijzen op een (zeer) hoog niveau zullen blijven,

³⁵ De definitie van een kleine en middelgrote onderneming (kmo) zoals geformuleerd in de gas- en elektriciteitswetten wordt bepaald door het jaarlijkse verbruik: minder dan 100 MWh voor gas en minder dan 50 MWh voor elektriciteit.

³⁶ Deze mogelijkheid om een verbrekingsvergoeding aan te rekenen werd in 2012 door de wetgever verboden.

moet er toch rekening worden gehouden met de mogelijkheid van een daling van de marktprijzen. Daardoor zou de consument vastzitten indien hij een contract heeft ondertekend tegen vaste prijs van (zeer) lange duur en met een verbrekingsvergoeding.

56. De herinvoering van een verbrekingsvergoeding voor contracten tegen vaste prijzen garandeert echter niet dat leveranciers op eigen initiatief opnieuw een (aantrekkelijk) aanbod voor contracten tegen vaste prijzen zullen doen: het zou daarom nuttig kunnen zijn dit aanbod bindend te maken. Een manier om dit te doen zou zijn om leveranciers geregleerde en in de tijd beperkte offertes tegen vaste prijzen op te leggen met een maximale marge ten opzichte van de prijzen die gedurende een lange periode op de groothandelsmarkten worden waargenomen. De Europese Commissie is in haar mededeling van 8 maart 2022, "*REPowerEU: betaalbare, veilige en duurzame energie voor Europa*" van mening dat artikel 5 van richtlijn 2019/944 het kader bevat voor een uitzonderlijke en in de tijd beperkte toepassing van geregleerde prijzen, die kunnen worden toegestaan in specifieke omstandigheden, zoals wanneer de energieprijzen aanzienlijk hoger liggen, zoals nu het geval is. Op grond van artikel 5, § 6, van richtlijn 2019/944 kunnen de lidstaten gedurende een bepaalde periode maatregelen nemen betreffende de prijsstelling voor de levering van elektriciteit aan huishoudelijke afnemers en kleine ondernemingen om de overgang naar doeltreffende mededinging tussen de leveranciers te bevorderen. Uit overweging 23 van richtlijn 2019/944, waarin de doelstelling van artikel 5 wordt uiteengezet, volgt dat deze afwijking kan worden gebruikt om situaties van bijzonder hoge prijzen aan te pakken. In overeenstemming met artikel 5, §§ 4 en 7, van richtlijn 2019/944 moet het overheidsingrijpen in de prijsstelling voor de levering beperkt blijven in de tijd en evenredig zijn aan de nagestreefde belangen. De criteria voor het bepalen van de leverancier(s) die aan de geregleerde prijs worden onderworpen, moeten transparant en niet-discriminerend zijn. Het geregleerde aanbod moet een aanbod tegen een vaste prijs zijn, gebaseerd op de prijzen die gedurende lange leveringsperiodes op de groothandelsmarkten zijn waargenomen. Het doel van het geregleerde aanbod is dus de verbruiker in staat te stellen het effect van de huidige hoge prijzen af te vlakken. Het overheidsingrijpen in de prijsstelling van de levering moet worden vastgesteld op een prijs die boven de kostprijs ligt. De CREG stelt daarom voor om het geregleerde aanbod te baseren op de prijzen die worden waargenomen op de groothandelsmarkten, waaraan een add-up zou worden toegevoegd op basis van de geraamde kosten voor de leveranciers en een redelijke commerciële marge. Nadere analyse zou nodig zijn om deze add-up te becijferen.

57. In tegenstelling met bovenstaande waar de leveranciers nog de vrijheid wordt gelaten om zelf producten met vaste prijzen aan te bieden op de markt kan men er naar analogie met Nederland ook voor opteren om een soort modelcontract in te voeren dat door iedere leverancier dient aangeboden te worden aan huishoudelijke klanten en ook aan kmo's. De modaliteiten van dit contract worden door de CREG vastgesteld en zouden in de huidige marktomstandigheden erop kunnen neerkomen om het aanbod aan producten met vaste prijzen te verplichten aan alle leveranciers. Het modelcontract bestaat naast andere, vrije contractvormen voor de levering van elektriciteit en gas. In casu zou de CREG dit modelcontract kunnen vaststellen voor de 3 regio's naar analogie met haar bevoegdheid om de sociale tarieven vast te stellen. Het modelcontract is herkenbaar, zowel in de naam als op de website van de energieleveranciers. Prijswijzigingen zullen tenminste één week voor wijziging kenbaar moeten worden gemaakt.

6.2.2. Contracten tegen variabele prijs (aardgas)

58. De afgelopen jaren waren de waarden van de noteringen voor aardgas in het gebied Noordwest-Europa (België, Nederland, maar ook het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk) vrij vergelijkbaar, behalve tijdens tijdelijke en geplande onderhoudsperiodes aan het net van een van de betrokken landen. Dit wijst op een goede marktintegratie met voldoende grensoverschrijdende transmissiecapaciteit tussen de landen.

59. In de afgelopen weken zijn deze noteringen echter op uiteenlopende manieren geëvolueerd. De goedkoopste notering werd de NBP (Verenigd Koninkrijk), op ruime afstand gevolgd door de Belgische (ZTP) en Franse (TRF, voorheen PEG) noteringen, en tenslotte door de Nederlandse (TTF) en Duitse (THE, voorheen NCG en Gaspool) noteringen. Deze decorrelatie is te wijten aan congestie op de koppelpunten in oostelijke richting vanuit het westen. Dit is het gevolg van de omkering van de gasstromen naar Nederland en Duitsland, die vroeger hoofdzakelijk van het oosten (Rusland) naar het westen liepen. Momenteel worden Nederland en Duitsland meer van aardgas voorzien via het westen, met name via België, dat via pijpleidingen Noors aardgas uit Noorwegen (Zeepipe) en het Verenigd Koninkrijk (IUK) kan invoeren, alsmede aardgas uit diverse bronnen via de LNG-terminal van Zeebrugge (en ook via de LNG-terminal van Duinkerke die door Fluxys wordt geëxploiteerd). Deze omkering van de aardgasstromen veroorzaakt congestie op de koppelpunten van België naar Nederland en Duitsland, en bijgevolg een opwaarts effect op de Nederlandse en Duitse noteringen voor aardgas. Geopolitieke ontwikkelingen doen vermoeden dat de huidige delta van € 10/MWh tussen ZTP en TTF in de komende maanden kan blijven bestaan. Nederland en Duitsland zullen op korte en waarschijnlijk ook op middellange termijn relatief afhankelijk zijn van leveringen via het Verenigd Koninkrijk en België. Er zijn echter verschillende LNG-projecten (FSRU) aan de gang in Duitsland en Nederland, alsook mogelijke versterkingen van de grensoverschrijdende capaciteit (bv. in Eynatten op het interconnectiepunt tussen België en Duitsland).

60. In België zijn de belangrijkste aangewende noteringen de Belgische (ZTP, ook bekend als ZIG) en vooral de Nederlandse (TTF), met de meest liquide markt in Europa. Belgische verbruikers (die geen vast contract hebben of van wie het contract de vervaldatum nadert) kiezen nu dus het best voor een leverancier met een variabel product dat geïndexeerd is op ZTP, op voorwaarde natuurlijk dat de *mark-up*³⁷ en/of de eventuele vermenigvuldigingscoëfficiënt³⁸ redelijk blijven. De meeste variabele producten op de huishoudelijke markt worden echter nog steeds geïndexeerd op TTF. De CREG nodigt de huishoudelijke en kmo-verbruikers uit om een CREG-Scan uit te voeren om te zien waar hun contract zich situeert tussen het goedkoopste en het duurste op de markt en om vervolgens, indien zij beslissen om hun contract te wijzigen, een door de CREG goedgekeurde tariefvergelijker te raadplegen. Deze twee instrumenten vereenvoudigen het onderzoek en de vergelijking voor de verbruiker aanzienlijk, omdat zij alle aspecten in verband met prijsverschillen tussen ZTP en TTF omvatten. De CREG zal desgevallend na de zomer meer kunnen zeggen over dit onderwerp indien dit prijsverschil wordt gehandhaafd en tot aanzienlijke besparingen kan leiden.

6.3. TRANSMISSIENETTARIEVEN (ELEKTRICITEIT)

61. Overwegende dat een eventuele gunstige tariefregeling waartoe op federaal niveau wordt besloten, alleen zou gelden voor de verbruikers die zijn aangesloten op het transmissienet en op de netten met een transmissiefunctie, beveelt de CREG niet aan om een specifiek tariefregime in te voeren.

62. Gezien de herhaalde verzoeken hieromtrent van bepaalde industriële federaties, acht de CREG het niettemin nuttig zijn advies te geven over de mechanismen voor verlaging van de transmissienettarieven die in Duitsland, Nederland en Frankrijk zijn ingevoerd voor bepaalde categorieën van industriële verbruikers. Zoals blijkt uit de studie die in mei 2022 door de CREG en de

³⁷ *Winstmarge*: brutomarge van de leverancier uitgedrukt als een optelling in €/MWh of c€/kWh. Voorbeeld: ZIG + € 3/MWh. De mark-up bedraagt in dit geval € 3/MWh.

³⁸ De vermenigvuldigingscoëfficiënt vermenigvuldigt de indexprijs. Historisch gezien was deze werkwijze beperkt tot de elektriciteitsmarkt. Meer en meer aardgasleveranciers passen deze werkwijze nu echter toe door de in de verkoopprijs gebruikte notering te vermenigvuldigen met een coëfficiënt groter dan 1 (en er nog een *mark-up* aan toe te voegen). Voorbeeld: 1,02 * FTT + € 7,6/MWh. In dit geval is de coëfficiënt 1,02. In de context van hoge prijzen is het natuurlijk ideaal een geïndexeerd product zonder multiplicatorcoëfficiënt te hebben

gewestelijke regulatoren werd gepubliceerd, zijn de begunstigden van deze verlagingen van de transmissienettarieven de industriële afnemers met een *baseload*-afnameprofiel (in Duitsland), met afnames die hoofdzakelijk tijdens de daluren plaatsvinden (in Nederland) of die elektro-intensief zijn en ofwel een *baseload*-afnameprofiel hebben, ofwel afnames die hoofdzakelijk tijdens de daluren plaatsvinden (in Frankrijk).

63. In 2018 hebben de CREG en Elia een simulatie gemaakt van de impact die de geldende steunmechanismen in Duitsland en Nederland zouden hebben op de rechtstreekse klanten van Elia³⁹. Op verzoek van de minister van Energie werden de simulaties uitgevoerd in de veronderstelling dat de invoering van deze steunmechanismen niet zou leiden tot een verhoging van de facturen van de andere rechtstreekse klanten van Elia die niet van deze steunmechanismen profiteren.

64. Wat het steunmechanisme betreft dat momenteel in Duitsland van kracht is, hebben de uitgevoerde simulaties aangetoond dat, indien dit in België zou worden toegepast, slechts een zeer beperkt deel van de rechtstreekse klanten van Elia (cf. 8,6 % van de toegangspunten) zou kunnen profiteren van zeer grote verminderingen van de transmissienettarieven (cf. tussen 80 en 90 % vermindering). Het tarieftekort dat op andere gebruikerscategorieën moet worden afgewenteld, wordt geraamd op € 17 miljoen per jaar. In de veronderstelling dat dit tekort volledig wordt doorgerekend aan de DNB's, zou dit kunnen leiden tot een geraamde stijging van € 1,5 tot 3 per jaar voor een huishouden (cf. 3.500 kWh/jaar). In hun analyse hebben de CREG en Elia er ook op gewezen dat de implementatie in België van het steunmechanisme dat momenteel in Duitsland van kracht is, ongewenste perverse effecten zou kunnen hebben. Zoals het Duitse ministerie van Energie en Economische Zaken⁴⁰ heeft benadrukt, zal het Duitse steunmechanisme, aangezien het de begunstigden ertoe aanzet onder alle omstandigheden een profiel te volgen dat zo *baseload* mogelijk is, waarschijnlijk de ontwikkeling van de flexibiliteit van een deel van de vraag afremmen. Met de invoering van een steunmechanisme dat vergelijkbaar is met het Duitse, zouden de Belgische begunstigden van een dergelijk steunmechanisme er in de toekomst dus toe worden aangezet hun afname niet te verminderen in perioden waarin de bevoorradingszekerheid van het land in gevaar is en hun afname niet te verhogen in perioden van incompressibiliteit, d.w.z. wanneer de in het net geïnjecteerde elektriciteit aanzienlijk groter is dan de afname uit het net, wat indruist tegen de nagestreefde doelstelling inzake balancering van het net. Dit mechanisme kan tot slot ook een rem zetten op de investeringen in lokale elektriciteitsproductie-eenheden (in voorkomend geval hernieuwbare elektriciteit), aangezien deze uitrustingen een impact kunnen hebben op de minimumhoeveelheden energie die nodig zijn om de vrijstellingsmaatregelen te kunnen genieten en/of het afnameprofiel volatieler kunnen maken.

65. Wat het steunmechanisme betreft dat momenteel in Nederland van kracht is, hebben de uitgevoerde simulaties aangetoond dat slechts een beperkt deel van de rechtstreekse klanten van Elia (cf. 26 % van de toegangspunten) zou kunnen profiteren van mogelijk zeer grote verminderingen van de transmissienettarieven (cf. tussen 0 en 90 % vermindering). Het tarieftekort dat op andere gebruikerscategorieën moet worden afgewenteld, wordt geraamd op € 21 miljoen per jaar. In de veronderstelling dat dit tekort volledig wordt doorgerekend aan de DNB's, zou dit kunnen leiden tot een geraamde stijging van € 2 tot 4 per jaar voor een huishouden (cf. 3.500 kWh/jaar). Het Nederlandse model biedt enkele oplossingen voor de in het Duitse model vastgestelde nadelen, met name door

³⁹ Soortgelijke simulaties konden niet worden uitgevoerd voor het Franse steunmechanisme, omdat de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de elektro-intensiteitsindicatoren, niet beschikbaar waren. Net als de Nederlandse en Duitse mechanismen zal het Franse mechanisme waarschijnlijk de ontwikkeling van flexibiliteit van een deel van de vraagzijde en investeringen in lokale (elektriciteitsproductie-eenheden (in voorkomend geval van hernieuwbare elektriciteit) afremmen.

⁴⁰ German Federal Ministry for economic affairs and energy, *An electricity market for Germany's energy transition – White paper*, juli 2015, p. 66-67 (https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/whitepaper-electricity-market.pdf?__blob=publicationFile&v=10)

German Federal Ministry for economic affairs and energy, *An electricity market for Germany's energy transition – Green paper*, oktober 2014, p. 24 (http://pfbach.dk/firma_pfb/gruenbuch-gesamt-englisch_oct_2014.pdf)

rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van lokale productie en door een progressief en lineair degressiviteitspercentage toe te passen op basis van het verbruik van de industriële site. Een van de nadelen van het Nederlandse model is dat het complexer is en gericht is op de daluren. In dit verband moet de vraag worden gesteld of in het elektriciteitssysteem dat momenteel een revolutie doormaakt, een onderscheid tussen periodes van daluren en van piekuren nog wel relevant is, dan wel of integendeel niet moet worden gestreefd naar een grotere flexibiliteit in het afnameprofiel, afhankelijk van de op dat moment beschikbare productie.

6.4. ACCIJNZEN EN BTW

66. Zoals verwoord in de studie (F)2289⁴¹, acht de CREG het aangewezen om het verlaagde btw-tarief van 6 % voor de huishoudens te behouden totdat de marktprijzen opnieuw een aanvaardbaar niveau hebben bereikt.

67. Gezien het structurele zeer hoge prijsniveau en ondanks het verlaagde btw-tarief van 6 % kan ook bekeken worden of de Belgische overheid toch nog meerinkomsten heeft gegenereerd, namelijk het verschil tussen de 21 % in dezelfde periode met een 'normaal' prijsniveau en de 6 % met het huidige prijsniveau. Deze eventuele⁴² meerinkomsten kunnen terugvloeien naar de consument via een van de onderstaande voorstellen betreffende het accijnsniveau. Als deze voorstellen niet voldoende worden geacht, kan als laatste redmiddel een cheque of eenmalige korting op de energiefactuur worden onderzocht.⁴³

68. Hoewel uit het bovenstaande blijkt dat beschermde afnemers zijn vrijgesteld van de bijzondere accijns die sinds 1 januari 2022 van kracht is, blijft het een feit dat Belgische huishoudens die geen sociale tarieven genieten, de accijns verschuldigd zijn, ongeacht hun inkomensniveau. Om de koopkracht van de Belgische huishoudelijke verbruikers te beschermen en hun energie-inspanningspercentage te verlagen, zou voor de niet-professionele verbruikers een bijkomende schijf kunnen worden ingevoerd die nauwer aansluit bij het verbruiksprofiel van de residentiële verbruikers en waarvoor een speciaal verlaagd accijnstarief zou gelden⁴⁴. We wijzen er wel op dat de thans beschikbare manoeuvreerruimte beperkt is wat de elektriciteitsfactuur betreft (cf. de bijzondere accijnzen die momenteel € 13,6/MWh exclusief btw bedragen voor de eerste schijf van het niet-professionele verbruik⁴⁵), en zeer beperkt is wat de aardgasfactuur betreft (cf. de bijzondere accijnzen die momenteel € 0,54/MWh exclusief btw bedragen voor de eerste schijf van het niet-professionele verbruik⁴⁶).

69. Om het concurrentievermogen van de elektriciteitsfactuur van op laagspanning aangesloten kmo's te beschermen, zou een verlaagd tarief van de bijzondere accijnzen kunnen worden overwogen voor een eerste schijf van het professionele verbruik (cf. de bijzondere accijnzen die momenteel

⁴¹ CREG, Studie (F)2289 Studie over de stijging van de elektriciteits- en aardgasprices in België, 24 september 2021 (<https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F2289NL.pdf>)

⁴² Uiteraard moet eerst geraamd/bepaald worden hoeveel deze eventuele meerinkomsten bedragen.

⁴³ Aangezien zowel de betaalde btw als de betaalde accijnzen op het verbruik gebaseerd zijn, is een wijziging van het accijnsmechanisme de meest geschikte manier om de doelstelling van bescherming van de koopkracht van de huishoudens te bereiken, vergeleken met een mechanisme van een cheque of een forfaitaire korting.

⁴⁴ Merk op dat de limietwaarde van de eerste schijf van de bijzondere accijnzen voor aardgas (20.000 MWh/jaar) overeenkomt met meer dan 1.000 maal het jaarlijkse verbruik van een gemiddeld huishouden en dat de limietwaarde van de eerste schijf voor elektriciteit (20 MWh/jaar) overeenkomt met ongeveer 6 maal het jaarlijkse verbruik van een gemiddeld huishouden.

⁴⁵ Dit komt momenteel overeen met een jaarlijks bedrag van € 50,5 incl. btw voor een huishouden dat 3,5 MWh/jaar aan elektriciteit verbruikt.

⁴⁶ Dit komt momenteel overeen met een jaarlijks bedrag van € 9,7 incl. btw voor een huishouden dat 17 MWh/jaar aan aardgas verbruikt.

€ 14,21/MWh excl. btw bedragen voor elektriciteit en € 0,66/MWh excl. btw voor aardgas). Deze accijnzen kunnen ook worden aangepast om het gebruik van niet-fossiele brandstoffen aan te moedigen in het kader van de energietransitie en de versterking van de bevoorradingszekerheid.

70. Een andere aanvullende maatregel zou de invoering zijn van een "omgekeerd cliquet"-systeem, waarbij deze bijzondere accijnzen voor de eerste verbruiksschijf zouden worden verlaagd indien de elektriciteits- en aardgasprijzen boven bepaalde drempels stijgen. Hoewel verschillende toepassingswijzen kunnen worden overwogen, zou het principe er zo uitzien: wanneer de energieprijzen onder (een) bepaalde drempel(s) dalen, worden de accijnzen verhoogd. Omgekeerd dalen de accijnzen wanneer de energieprijzen boven (een) bepaalde drempel(s) uitstijgen. Wat de effecten van een "omgekeerd cliquet"-systeem betreft, hangen die uiteraard af van de niveaus van de energieprijzdrempels die zouden worden vastgesteld en van de verlaging van het niveau van de accijnzen die zouden worden toegepast. Zoals in de vorige paragraaf is uiteengezet, is de beschikbare manoeuvreerruimte momenteel beperkt wat de elektriciteitsfactuur betreft en zeer beperkt wat de aardgasfactuur betreft.

71. Op korte termijn zou het effect van dit "omgekeerd cliquet"-systeem kunnen worden versterkt door het ook toe te passen op de energiebijdrage van € 1,9261/MWh die wordt aangerekend aan elektriciteitsverbruikers die zijn aangesloten op een spanningsniveau van 1 kV of minder.

72. Zodra de huidige crisis achter de rug is, zal voor de huishoudens onvermijdelijk de vraag rijzen of het btw-tarief voor aardgas en elektriciteit van 6 % tot 21 % moet worden opgetrokken. De CREG wijst erop dat, indien dit "omgekeerd cliquet"-systeem zou worden ingevoerd op het niveau van de bijzondere accijnzen, het effect ervan nog zou kunnen worden versterkt⁴⁷ door een structureel behoud van de btw op aardgas en elektriciteit op 6 % te compenseren met een verhoging van de bijzondere accijnzen op niet-zakelijk verbruik. In vergelijking met de situatie vóór de crisis zouden deze ontwikkelingen een zekere neutraliteit moeten waarborgen, zowel voor het niveau van de totale aardgas- en elektriciteitsfactuur van de huishoudens als voor de begroting van de federale overheid.

6.5. SOCIAAL TARIEF

73. De CREG verheugt zich over de beslissing van de federale regering van 18 juni 2022 om de tijdelijke maatregel waarbij het sociaal tarief aan RVT-klienten wordt toegekend, te verlengen tot 31 december 2022. De CREG beveelt aan om dit op een minimum te handhaven totdat de prijzen op de groothandelsmarkten opnieuw gedaald zijn tot een niveau dat aanvaardbaar wordt geacht.

74. Rekening houdend met deze uitbreiding van het sociaal tarief, blijkt uit recente analyses van de Nationale Bank van België dat het de middenklassen (van het 3de tot het 8ste deciel) zijn die een beperkt verlies aan koopkracht ondervinden, en meer bepaald de gezinnen rond het mediaan inkomen. Ondanks het beperkte karakter van dit verlies aan koopkracht voor de middenklasse, zou het wenselijk kunnen worden geacht de huishoudens die niet in aanmerking komen voor het sociaal tarief en die zich net aan de grens van het toepassingsgebied ervan bevinden, beter te beschermen: dit zou kunnen worden bereikt door een verdere uitbreiding van het sociaal tarief tot deze huishoudens.

75. Momenteel zijn de structurele categorieën van begunstigden van het sociaal tarief gebaseerd op het sociaal statuut van de rechthebbenden, niet op hun inkomensniveau. De CREG heeft deelgenomen aan de werkzaamheden van de werkgroep "Sociaal Tarief" van het Platform tegen

⁴⁷ Louter indicatief: indien rekening wordt gehouden met de btw van januari 2021, uitgedrukt in €/MWh (cf. gemiddelde voor de 3 Belgische gewesten in de studie van PWC/FORBEG voor E-RES- en G-RES-afnemers) en de bijzondere accijnzen die in januari 2022 worden geheven op de eerste verbruiksschijf van niet-zakelijke afnemers, dan zou de manoeuvreerruimte die beschikbaar zou zijn met dit "omgekeerde cliquet"-systeem kunnen worden verhoogd met een factor 3 voor elektriciteit (van € 13,6 tot ongeveer € 40/MWh) en een factor 11 voor aardgas (van € 0,5 tot ongeveer € 6/MWh).

Energiearmoede van de Koning Boudewijnstichting, die in september 2021 een reeks aanbevelingen⁴⁸ heeft gepubliceerd. Deze aanbevelingen omvatten het openstellen van het recht op het sociaal tarief op basis van inkomen (vergelijkbaar met de drempel die gebruikt wordt voor de verhoogde tegemoetkoming), boven op de huidige toekenning op basis van het sociaal statuut, om de huishoudens met de laagste inkomens te bereiken. Uit een studie van de FOD Economie die werd uitgevoerd vóór de uitbreiding van het sociaal tarief tot de RVT's bleek immers dat 10 % van de begunstigden van het sociaal tarief een inkomen had dat boven de nationale mediaan lag⁴⁹. Zoals de tijdelijke uitbreiding van de sociale tarieven tot de RVT's heeft aangetoond, heeft de invoering van een inkomenscriterium (jaarlijks plafond vastgesteld door het RIZIV) geleid tot een verdubbeling van het aantal begunstigden. Om zich op de huishoudens met de laagste inkomens te kunnen richten, lijkt het wenselijk deze "RVT"-categorie een permanent karakter te geven. Om de stijging van de kosten van de sociale tarieven voor de staatsbegroting als gevolg van de handhaving van de "RVT"-categorie binnen de perken te houden, zou ter compensatie de invoering van een systeem van sociale tarieven kunnen worden bestudeerd dat is gedifferentieerd naargelang van het inkomensniveau, waarbij het sociale tarief progressief zou zijn naargelang van het inkomen. De CREG is beschikbaar om deze mogelijke hervormingen te analyseren. Tevens merkt zij op dat rekening houden met het inkomen van de huishoudens betekent dat belastinggegevens moeten worden gebruikt, wat tot een zekere vertraging leidt aangezien deze gegevens betrekking hebben op het inkomen in het verleden.

76. Naast de openstelling van het recht op het sociaal tarief op basis van een inkomenscriterium, stelt de CREG in het kader van de werkzaamheden van het voornoemde platform voor om het recht op het sociaal tarief uit te breiden, via een forfaitair bedrag, tot de gezinnen die aangesloten zijn op een collectieve verwarmingsketel en momenteel van het sociaal tarief zijn uitgesloten. De CREG heeft bovendien een concreet voorstel geformuleerd voor een forfaitair compensatiesysteem om het probleem te verlichten van de huidige niet-toepasselijkheid van de sociale tarieven voor aardgas op beschermde afnemers die aangesloten zijn op een collectieve verwarmingsketel in een privégebouw, waardoor de begunstigden van deze premie een compensatie zouden kunnen krijgen die geraamd wordt op € 991,10/jaar excl. btw op basis van de prijs van de referentie-energiecomponent voor aardgas die van toepassing is in het eerste kwartaal van 2022⁵⁰. Net zoals voor het sociaal tarief zelf, zal een objectief criterium moeten worden vastgesteld voor het opnemen van collectieve verwarmingsketels in het sociaal tarief gas, of in het sociaal tarief warmte, om te vermijden dat leveranciers en/of begunstigden kunnen "kiezen" voor het systeem dat hen het beste uitkomt.

77. Hoewel de driemaandelijke en jaarlijkse bovengrenzen voor de opwaartse trend van de sociale tarieven het tot dusver mogelijk hebben gemaakt om de stijging van de sociale tarieven in een context van ongekende stijgingen van de energieprijzen op de markten binnen de perken te houden en aldus de begunstigden doeltreffend te beschermen, moeten we erop wijzen dat indien de energieprijzen gedurende verscheidene jaren op een zeer hoog niveau zouden blijven, het niveau van de sociale tarieven geleidelijk zou stijgen en het niveau van de commerciële tarieven zou benaderen. Daarom zou het zinvol kunnen zijn nu reeds een absolute bovengrens voor de sociale tarieven vast te stellen. Het zou ook aangewezen zijn over te gaan tot een aanpassing van het bestaande mechanisme dat voorziet in de recuperatie van de bedragen die via de vaststelling van een bovengrens niet aan de beschermde klanten zijn gefactureerd wanneer de groothandelsmarktprijzen dalen, om te voorkomen dat het sociale tarief hoger wordt dan de commerciële tarieven.

⁴⁸ Deze aanbevelingen zijn terug te vinden op de [website van de Koning Boudewijnstichting](#).

⁴⁹ Zie <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/trefpunt-economie-2020-21>, figuur 10.

⁵⁰ CREG, Advies (A)2394 over de mogelijkheden van de implementatie van een premiesysteem voor de toepassing van het sociaal tarief bij complexe gevallen (retroactiviteit) of onuitvoerbare gevallen (collectieve verwarmingsketels buiten een sociale woning), 12 mei 2022 (<https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Advices/A2394NL.pdf>).

6.6. ANDERE MAATREGELEN

6.6.1. Investeren in de energieprestatie van gebouwen

6.6.1.1. Sociale woningen en woningen van huishoudens met een bescheiden inkomen

78. Het sociaal tarief is een verlaagd tarief, uitgedrukt in c€/kWh, dat aan de begunstigden wordt aangerekend in verhouding tot hun jaarlijkse verbruik van elektriciteit en/of aardgas. Bijgevolg zijn de kosten van het sociaal tarief voor de staatsbegroting intrinsiek gekoppeld aan het jaarlijkse verbruik van de beschermde afnemers, dat zowel in 2019 als in 2020, dus vóór de uitbreiding van het sociaal tarief tot RVT's, 1,4 TWh voor elektriciteit en 4,2 TWh voor aardgas bedroeg. Na de uitbreiding van het sociale tarief tot RVT's wordt verwacht dat deze verbruiksniveaus tegen 2021 en 2022 zullen zijn verdubbeld.

79. Om de kosten van het sociaal tarief voor de federale overheidsbegroting te beperken, lijkt het van essentieel belang om anticiperend te handelen door het energieverbruik van beschermde klanten te verminderen. Deze vermindering kan met name worden bereikt door investeringen in de energie-efficiëntie van de betrokken woningen: renovatie, isolatie, installatie van zonnepanelen, enz., waarvoor de gewesten bevoegd zijn. Op basis van de prijzen op de groothandelsmarkten eind juni 2022 zou een vermindering van het aardgasverbruik met 15 % voor beschermde traditionele en RVT-klanten van januari tot en met december 2022 hebben geleid tot een jaarlijkse besparing van ongeveer € 140 miljoen excl. btw voor de federale overheid. Evenzo zou een vermindering van het elektriciteitsverbruik met 15 % voor beschermde traditionele en RVT-klanten van januari tot en met december 2022 hebben geleid tot een jaarlijkse besparing van ongeveer € 78 miljoen excl. btw voor de federale overheid.

80. Hieruit volgt dat (steunmaatregelen voor) investeringen van de federale regering en de gewesten in energie-efficiëntie, niet alleen in sociale woningen maar ook in de privéwoningen van gezinnen met een bescheiden inkomen, bijvoorbeeld door middel van overheidssubsidies gekoppeld aan renovatie- of uitrustingsverplichtingen voor sociale verhuurders of privé-eigenaars, het mogelijk zou maken de financiering van kilowatturen die vermeden hadden kunnen worden, te vermijden en aldus de financieringskosten van het sociaal tarief te verminderen. Uiteraard zal deze maatregel ook bijdragen tot de bescherming van de koopkracht van de betrokken verbruikers.

81. Met het oog op een betere bescherming van de huishoudens die geen sociaal tarief genieten maar volgens de Nationale Bank van België tot de "lagere middenklasse" behoren en voor wie de huidige inflatie de zwaarste gevolgen heeft, zouden de overheidsinvesteringen in de energie-efficiëntie van de woningen van deze gezinnen met een bescheiden inkomen een bescherming kunnen vormen tegen het verlies aan koopkracht (een daling van het verbruik gaat, in omstandigheden die voor het overige gelijk zijn, sowieso gepaard met een daling van de energiefactuur) en passen in een langetermijndoelstelling van vermindering van het energieverbruik, in de lijn van het Nationaal Energie- en Klimaatplan⁵¹, waarin "de federale staat in het kader van zijn eigen bevoegdheden door middel van begeleidende maatregelen zal bijdragen tot de Belgische doelstelling", en met de Belgische langetermijnstrategie voor de energieprestatie van gebouwen⁵².

⁵¹<https://www.nationaalenergieklimaatplan.be/admin/storage/nekp/nekp-deel-a.pdf>, 2.2 "Dimensie Energie-efficiëntie

⁵² <https://klimaat.be/doc/national-lt-strategy-nl.pdf>, p. 8.

6.6.1.2. Kmo's

82. In dezelfde geest, en hoewel dit niet zou leiden tot besparingen voor de federale staatsbegroting op het vlak van de financiering van het sociaal tarief, zou een manier om het concurrentievermogen van het kmo's te vrijwaren erin kunnen bestaan de fiscaliteit te verbeteren en de steun voor investeringen in de energie-efficiëntie van hun gebouwen te verhogen, en dit in overleg met de gewesten.

6.6.2. **De stijging van de factuur in de tijd afvlakken**

83. Recent nam de Britse regering een aantal bijkomende maatregelen om consumenten op korte termijn te helpen bij het betalen van de stijgende energiefacturen. Er zal hiervoor onder andere gewerkt worden met een £200 (+/- € 230) directe éénmalige korting op de facturen⁵³ die vanaf oktober 2022 worden uitgestuurd. Het is de overheid die de financiering van deze maatregel op zich zal nemen en hiervoor de nodige middelen aan de leveranciers ter beschikking zal stellen. Consumenten zullen deze directe éénmalige korting van £200 automatisch over een periode van vijf jaar (vanaf 2023-2024) terug betalen. Elke jaar voor één vijfde van het ontvangen bedrag. Verwacht wordt dat dit zal gebeuren door een tijdelijke, over een periode van vijf jaar, verhoging van de vaste vergoeding/abonnement op de factuur. Dit soort maatregel betekent geen bijkomende premie door de overheid, maar wel een renteloze lening van de overheid aan consumenten om diens koopkracht op korte termijn te ondersteunen. De voorgestelde start van de terugbetaling in 2023-2024 hangt samen met de verwachting dat tegen dan de prijzen zouden opnieuw naar een stabiel niveau zijn teruggekeerd.

84. Consumenten, die reeds genieten van het sociaal tarief (klassiek of via uitbreiding BIM), zou men hiervan kunnen uitsluiten, vermits zij (volgens de gegevens van de NBB) reeds voldoende ondersteuning genieten via het sociaal tarief.

85. Deze maatregel omvat uiteraard ook een administratieve kost die moet worden geobjectiveerd op basis van feiten en cijfers. Tevens dient men na te gaan hoe er zal worden omgegaan met eventuele moeilijkheden in de toekomst bij de terugbetaling van deze renteloze lening (bijvoorbeeld bij overlijden van een betreffende consument, verhuizingen,...). Mogelijks kan men hier eveneens de reeds gangbare praktijken hanteren die van toepassing zijn voor andere overheidsontvangsten (personenbelasting,...).

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité

⁵³https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1052719/Energy_Bills_Rebate_updated_factsheet_v2_.pdf

BIJLAGE

Evolutie van de prijzen gefactureerd aan huishoudens en kmo's in België en in de buurlanden